

CONFERENCE BOOK

EGE 15. ULUSLARARASI SOSYAL BİLİMLER KONGRESİ

EGE
15TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
June 12-14, 2026
İZMİR

Cilt 4

ISBN : 978-625-8795-14-1
Academy Global Publishing House

**EGE 15TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES
JUNE 12-14, 2026
IZMIR**

Edited By
ASSIS. PROF. DR. GÜLTEKİN GÜRÇAY

Issued: 26.06.2026
ISBN: 978-625-8795-14-1

ASSOCIATION & ACADEMIC INCENTIVES :

In the conference 372 papers have been presented by Turkish participants and 413 papers by international participants.
Members of the organizing committees of the conference perform their duties with an "official assignment letter"

The Contents Of This Book Are Solely Those Of The Authors.
Bu Kitabın içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

CONFERENCE ID

EGE 15TH INTERNATIONAL CONFERENCE ON SOCIAL SCIENCES**DATE – PLACE****JUNE 12-14, 2026
IZMIR****ORGANIZATION****ACADEMY GLOBAL CONFERENCES & JOURNALS****EVALUATION PROCESS****All applications have undergone a double-blind peer review process.****PARTICIPATING COUNTRIES**

Turkey – Tajikistan – Tanzania- Cuba – Indonesia- Uzbekistan – Kenya- Philippines- Georgia
– Tunisia- North Macedonia – Zimbabwe- Bosnia and Herzegovina – Hungary- Kuwait -
Saudi Arabia- Kosovo – Romania- Qatar – Greece- Egypt- Sudan- Kazakhstan – Algeria –
Iran- Laos- Azerbaijan- Tanzania – Bangladesh – Pakistan- China – Thailand- Malaysia –
Taiwan – Spain – Vietnam- Singapore – Iraq- Jordan – Finland- Lithuania- India- Albania-
Morocco – Argentina- Libya – Nigeria- Togo – Jamaica-

PRESENTATION**Oral presentation**

No part of this book may be reprinted or reproduced or utilized in any form or by any electronic, mechanical or any other means, now known or hereafter invented, including photocopying and recording, or in any form of information storage or retrieval systems, without permission from the publishers.

Academy Global–2026©

**ÜNİVERSİTEYE BAĞLILIK ÖLÇEĞİ KISA FORMU'NUN TÜRK KÜLTÜRÜNE
UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI**
**ADAPTATION of THE BRIEF COLLEGE EMBEDDEDNESS SCALE to TURKISH
CULTURE: A VALIDITY AND RELIABILITY STUDY**

Ezgi Sueda BATTAL

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi,
suedaezgi@gmail.com- 0009-0005-4269-7728

Prof. Dr. Halil EKŞİ

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi,
halileksi@marmara.edu.tr - 0000-0001-7520-4559

ÖZET

Bu çalışmada, Donnelly ve ark. (2023) tarafından geliştirilen Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun (The Brief College Embeddedness Scale) Türkçeye uyarlanması ve Türk üniversite öğrencileri için geçerlik ve güvenirlik kanıtlarının ortaya konulması amaçlanmıştır. Orijinal ölçek; öğrencilerin bölüme ve üniversiteye olan bağlılıklarını bağlantılar (links), uyum (fit) ve fedakârlık (sacrifice) boyutları aracılığıyla ölçen, 5'li Likert tipinde derecelendirilen 12 maddelik bir araçtır. Orijinal çalışmada iki faktörlü model [RMSEA = .07, CFI = .98, SRMR = .04] tek faktörlü modele [RMSEA = .17, CFI = .87] kıyasla daha iyi uyum sergilemiştir. Her iki model de yapısal geçerliği desteklemekle birlikte kuramsal uyumu, güçlü faktör yükleri ve üç ayrı puan (toplam, bölüm ve üniversite) kullanılabilmesi nedeniyle iki faktörlü yapının tercih edilmesi araştırmacılar tarafından önerilmiştir. Uyarlama sürecinde çeviri, geri çeviri ve pilot uygulama aşamaları tamamlanmıştır. Araştırmaya 18-59 yaş aralığında ($\bar{x}$ = 20.91, SS = 2.16) toplam 290 üniversite öğrencisi (%77.3 kadın) katılmış; ölçüt bağıntılı geçerlik için bağımsız 45 kişilik bir alt örneklem ayrıca dâhil edilmiştir. Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonucunda tek faktörlü yapının Türk örnekleminde de zayıf uyum sergilediği görülmüş [$\chi^2(54) = 653$, $p < .001$; CFI = .697; RMSEA = .196]; madde 11 ve 12'ye ait hata terimlerinin serbest bırakılmasıyla iki faktörlü modelin kabul edilebilir uyum sağladığı belirlenmiştir [$\chi^2(52) = 133$, $p < .001$; CFI = .959; TLI = .948; RMSEA = .073]. Ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında ölçeğin, Kısa Üniversite Aidiyet Ölçeği (Ay ve Ekşi, 2024; Li, 2023) ile yüksek düzeyde ($r = .752$, $p < .001$) ve Üniversiteye Aidiyet Duygusu Ölçeği (PSSM; Alkan, 2016; Goodenow, 1993) ile de yüksek düzeyde ($r = .718$, $p < .001$) anlamlı ilişki gösterdiği bulunmuştur. Bulgular, ölçeğin Türk üniversite öğrencileri için geçerli ve güvenilir olduğunu ortaya koymakta; kurumsal bağlılığı çok boyutlu değerlendiren kısa ve güncel bir araç olarak yükseköğretim alan yazınına katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler : *üniversiteye bağlılık, üniversiteye aidiyet, aidiyet duygusu, okul aidiyeti, ölçek uyarlama, geçerlik, güvenirlik, doğrulayıcı faktör analizi (DFA).*

ABSTRACT

This study aimed to adapt the Brief College Embeddedness Scale, developed by Donnelly et al. (2023), into Turkish and to establish validity and reliability evidence for Turkish university students. The original scale is a 12 item, 5 point Likert-type instrument measuring students' embeddedness in their department and university through the dimensions of links, fit, and sacrifice. In the original study, the two-factor model [RMSEA = .07, CFI = .98, SRMR = .04] demonstrated better fit compared to the one-factor model [RMSEA = .17, CFI = .87]. Although both models supported structural validity, researchers recommended preferring the two-factor structure due to its theoretical fit, strong factor loadings, and the availability of three separate scores (total, department, and university). During the adaptation process, translation, back-translation, and pilot application stages were completed. A total of 290 university students aged 18–59 ($\bar{x}$ = 20.91, SD = 2.16; 77.3% female) participated in the study; an independent subsample of 45 participants was additionally included for criterion-related validity. Confirmatory Factor Analysis (CFA) revealed that the one-factor structure also demonstrated poor fit in the Turkish sample [$\chi^2(54) = 653$, $p < .001$; CFI = .697; RMSEA = .196]; with the error terms of items 11 and 12 freed, the two-factor model was found to provide acceptable fit [$\chi^2(52) = 133$, $p < .001$; CFI = .959; TLI = .948; RMSEA = .073]. Within the scope of criterion-related validity, the scale was found to have a significantly high relationship with the Short College Belonging Scale (Ay & Ekşi, 2024; Li, 2023) ($r = .752$, $p < .001$) and with the Psychological Sense of School Membership Scale (PSSM; Alkan, 2016; Goodenow, 1993) ($r = .718$, $p < .001$). The findings demonstrate that the scale is valid and reliable for Turkish university students; it is anticipated that it will contribute to the higher education literature as a brief and up-to-date instrument that assesses institutional embeddedness multidimensionally.

Keywords: college embeddedness, university belonging, sense of belonging, school belonging, scale adaptation, validity, reliability, confirmatory factor analysis (CFA).

1. GİRİŞ

Aidiyet duygusu (sense of belonging); kişinin mensup olduğu grupta bir yeri olduğuna, grup tarafından kabul edildiğine, o grubu diğer gruplara seçtiğine ve grup için fedakârlık yapmaya istekli olduğuna dair duygu, düşünce ve beklentileri içermektedir (McMillan ve Chavis, 1986; Çivitci, 2014). Maslow'a (1954) göre insanın temel ihtiyaçlarından biri olan ait olma ihtiyacı, bireyin ihtiyaçlarının hiyerarşik sıralanışı içinde fizyolojik ve güvenlik temelli ihtiyaçlar karşılandıktan hemen sonra karşılanması gereken ihtiyaçtır. Aidiyet ihtiyacı kişinin kendine, önemli diğerlerine, bireyi çevreleyen sosyal dokuya ve ait olduğu sistemlere bağlılığını oluşturması ve sürdürmesi ile karakterize temel ihtiyaçtır. Bireyin bir grubun anlamlı bir parçası olduğuna dair kişisel algısıdır. Maslow'a göre aidiyet ihtiyacı belli bir oranda doyurulmadan saygınlık, kendini gerçekleştirme gibi ihtiyaçların tatmini mümkün değildir (Baumeister ve Leary, 1995; Duru, 2015). Adler ise aidiyet ihtiyacını insanın doğuştan getirdiği sosyal yönelim ile açıklamaktadır. Sosyal ilgiye sahip insanın aidiyet gereksiniminin karşılanmamasının

bireyde aşağılık duygusu ve kaygıya yol açtığını savunmaktadır (Adler, 1929; akt. Corey, 2015; s.129).

Gelişmiş bir aidiyet duygusu, toplumsal ilginin ve sosyal yaşama uyumun temelidir (Dreikurs, 1967; akt. Karaman, 2013). Baumeister ve Leary'nin aidiyet duygusunun önemine değindikleri makalelerinde ortaya koydukları Ait Olma Hipotezi'ne göre aidiyet, dürtülerden türeyen temel bir ateşleyicidir. Bu hipoteze göre insanlar kalıcı, pozitif ve anlamlı ilişkiler kurmaya yönelik evrensel bir eğilimle doğarlar (Baumeister ve Leary, 1995). Glasser'ın gerçeklik terapisinde aidiyet, biyolojik olarak insanlarda bulunan beş temel gereksinimden (yaşama, güç, özgürlük, eğlence, sevgi/aidiyet) biri olarak görülür ve Glasser'a göre ait olma ve sevme ihtiyaçları en önemli ihtiyaçlardır (Glasser, 1998; akt. Akpınar ve Öz, 2013). Deci ve Ryan ise ortaya koydukları Öz Belirleme Kuramında özerklik, yetkinlik ve aidiyeti bireyin psikolojik büyümesi ve iyilik hali için gerekli olan üç temel evrensel ihtiyaç olarak sıralamıştır (Deci ve Ryan, 2000).

Aidiyet duygusu, sosyal/duygusal bağlılığın unsuru olarak kabul edilen anahtar kavramdır (Hill, 2006). Sosyalleşme ve kültürleşmenin temelinin atıldığı eğitim ortamlarında aidiyet, sadece sosyal/duygusal bağlamda değil; akademik ve davranışsal uyum sonucunda oluşan çok boyutlu bir tecrübe olarak ele alınmaktadır (Avcı, 2023; Fredricks ve ark.,2004; Kızılkaya ve Doğan, 2022; Sevinç Tuhanoğlu ve Gizir, 2019). Yükseköğretime bakıldığında üniversite öğrencileri için aidiyet duygusu, öğrencilerin üniversiteye olan bağlarını güçlendiren, üniversitenin bir paydaşı olduğunu hissetmelerine yardımcı olan, akademik başarıya motive ederek mesleki hedeflerini şekillendiren bir duygudur (Meehan ve Howells, 2019).

Finn (1993) aidiyeti davranışsal ve duyuşsal aidiyet olarak ikiye ayırmıştır. Davranışsal aidiyet, öğrencinin akademik ve sosyal etkinliklere aktif katılımı, ders takibi ve görevlerini yerine getirmesi gibi gözlemlenebilir çabalarını yansıtırken duyuşsal aidiyet ise okulun değerlerine karşı hissedilen ilgi ve güven gibi psikososyal süreçlere dayanmaktadır (Finn, 1993; akt. Kızılkaya ve Doğan, 2022). Fredricks, Blumenfeld ve Paris (2004), Finn(1993)'in sınıflandırmasına üçüncü boyut olarak bilişsel yapıyı eklemişlerdir. Davranışsal aidiyet okul terkinin önlemede kritik kabul edilirken duyuşsal aidiyet ise kuruma dair duygusal bağları oluşturur ve öğrencide katılım isteğini artırır. Bilişsel aidiyet ise “zihinsel yatırım/emek” fikrine dayanarak öğrencinin öğrenme sürecinde eleştirel düşünme ve stratejik planlama gibi üst zihinsel işlemleri kapsamaktadır (Fredricks ve ark., 2004). Kuramsal açıdan bu yapıları ayrı ayrı tanımlamak analitik bir netlik sağlasa da gerçekte bu yapılar izole süreçler değil, birbirleriyle etkileşim halinde olan yapılardır. Her bir yapıyı bağımsız ele alan güçlü bir araştırma birikimi bulunsa da aidiyeti bütüncül bir yapı olarak değerlendirmek davranış, duygu ve bilişin öncüllerini ve sonuçlarını eş zamanlı incelemeyi gerektirir (Fredricks ve ark., 2024). Davranışsal, duyuşsal ve bilişsel aidiyetin derinliği öğrencinin kurumuyla kurduğu özdeşleşmenin seviyesini belirleyerek akademik başarı ve sosyal uyum üzerinde kritik bir rol oynamaktadır (Finn, 1993; Fredricks ve ark., 2004). Zhoc ve ark. (2019) çalışmalarında yükseköğretim öğrencilerinde okul aidiyetinin beş ana hattı olduğunu belirtmişlerdir. Modellerine akademik, bilişsel ve duyuşsal aidiyet boyutlarına ek olarak akranlarla ve öğretmenlerle kurulan ilişkileri kapsayan bir sosyallik boyutu ekleyerek alan yazına beş boyutlu

bir öğrenci aidiyeti modeli kazandırmışlardır. Dolayısıyla üniversite ortamında aidiyet, sadece bir katılım biçimi değil, öğrencinin tüm gelişim alanlarını besleyen bütüncül bir tecrübedir (Kızılkaya ve Doğan, 2022; Meehan ve Howells, 2019).

Öğrencilerin üniversiteyle kurduğu öznel bağlantı entelektüel, mesleki, psikolojik ve fiziksel alanlarda bütüncül iyilik haline doğrudan katkı sağlamaktadır (Arslan ve Duru, 2017; Baumeister ve Leary, 1995; Deci ve Ryan, 2000; Avcı, 2023). Bireysel açıdan yüksek aidiyet duygusu; yaşam doyumunu, öz-yeterliği, akademik motivasyonu ve başarıyı artırırken, kişiyi yalnızlık, sosyal kaygı ve depresyon gibi psikolojik sorunlara karşı koruyan bir "psikososyal kalkan" işlevi görür (Arslan, 2021; Mellor ve ark., 2008). Öğrencilerin kendilerini güvende ve değerli hissetmelerini sağlayarak okula devamlılığı teşvik eden bu his, yükseköğretimdeki en temel sorunlardan biri olan okul terkini ve devamsızlığı önlemede kritik bir yordayıcıdır (Sevinç Tuhanoğlu ve Gizir, 2019). Sosyal bağların ve topluluk duygusunun pekişmesiyle bireylerin toplumsal değerleri ve normları içselleştirmesine aracılık eden üniversite aidiyeti, nihayetinde toplumsal gelişime katkı sunan, donanımlı ve kurumsal sadakati yüksek mezunların yetişmesine zemin hazırlar (Avcı, 2023).

Üniversite aidiyetinin sağladığı bu kritik bireysel ve toplumsal faydaların tesis edilmesi ve uzun vadede sürdürülebilirliği, öğrencinin üniversite sistemi içerisine yerleşme (embeddedness) düzeyiyle doğrudan ilişkilidir (Karaman, 2013; Donnelly ve ark., 2023). Bu bağlamda çevirisi ve uyarlaması yapılmak üzere seçilen Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu, aidiyeti sadece öznel ve duygusal bir kabul hissi olarak değil; bireyi kuruma sıkı sıkıya bağlayan/kenetleyen sosyal ve yapısal bağların bütünsel bir toplamı yani bir bağlılık (embeddedness) durumu olarak ele alınmaktadır (Donnelly ve ark., 2023).

Yükseköğretimde aidiyet kavramını ölçmeye dair girişimlerin tarihsel gelişimi; üniversiteye aidiyetin 1970'li yıllarda Amerika Birleşik Devletleri'ndeki üniversitelerin incelenme, hesap verebilirlik ve iyileştirme süreçlerinde stratejik bir yapı olarak görülmesiyle ivme kazanmıştır. Bu süreçte Pace'in (1984) 'çabanın niteliği' (quality of effort) olarak kavramsallaştırdığı yapı temel alınarak geliştirilen 'Üniversite Öğrenci Deneyimi Anketi', üniversite öğrencilerinin etkin katılımını ölçen 'Ulusal Öğrenci Aidiyeti Ölçeği' (NSSE) ve ön lisans programları için geliştirilen 'Bölge Üniversitesi Öğrenci Aidiyeti Ölçeği'nin (CCSSE) yaygın kullanımı, öğrenci aidiyetinin yükseköğretim terminolojisine yerleşmesini sağlamıştır (Kızılkaya ve Doğan, 2022).

Yükseköğretim kademesinde öğrenci aidiyetini değerlendirmek amacıyla geliştirilen mevcut ölçme araçları analiz edildiğinde, bu araçların büyük bir kısmının aidiyet olgusunu bütüncül bir yapıda ve tüm bileşenlerini kapsayacak şekilde ele aldığı dikkat çekmektedir (Günüş ve Kuzu, 2014; Maroco ve ark., 2016; Sun ve Rueda, 2012).

Yükseköğretimde öğrenci aidiyetini ölçmeye yönelik ölçeklerin ele aldıkları bileşenler bakımından farklılaştığı; bu ölçeklerin zamanla yeni bileşenler eklenerek veya mevcut bileşenlerin düzenlenmesiyle oluşturulduğu görülmektedir. Aidiyet kavramı statik olmadığı gibi (Canlas ve Williams, 2022) yükseköğretimde öğrenci aidiyetine yönelik geliştirilen ölçme

araçlarının da statik kalmadığı görülmektedir. Kurumun örgütsel yapısı, öğrenci-öğretim elemanı etkileşimi ve akran desteği gibi yeni ve dinamik boyutlar eklenerek geliştirildiği söylenebilir.

Türkiye’deki yükseköğretim ve eğitim literatürü incelendiğinde, aidiyet kavramını ölçmek amacıyla orijinali yurt dışında geliştirilmiş ve Türkçeye uyarlanmış çeşitli ölçeklerin yaygın olarak kullanıldığı görülmektedir. Malone ve arkadaşları (2012) tarafından geliştirilen ve Erdinç Duru (2015) tarafından Türkçeye uyarlanan Genel Aidiyet Ölçeği toplam 12 maddeden oluşmaktadır. Bu ölçek, aidiyeti dâhil olma ve dışlanma olmak üzere iki temel boyutta ele alarak bireyin sosyal çevresiyle olan genel bağlarını değerlendirmektedir.

Bir diğer yaygın araç olan ve Goodenow (1993) tarafından geliştirilen Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği (PSSM), Türkiye’de Sarı (2012) ve Alkan (2016) gibi araştırmacılar tarafından ilköğretimden üniversite kademesine kadar farklı eğitim düzeyleri için uyarlanarak literatüre kazandırılmıştır.

Son dönemdeki güncel çalışmalarda ise daha pratik ve hızlı uygulanabilir araçlara yönelim artmış; bu doğrultuda Li (2023) tarafından geliştirilen tek faktörlü ve dört maddelik Kısa Üniversite Aidiyet Ölçeği, Ay ve Ekşi (2024) tarafından Türkçeye uyarlanarak araştırmacıların kullanımına sunulmuştur. Bu ölçme araçları, üniversite öğrencilerinin kampüs yaşamına yönelik öznel aidiyet algılarını farklı boyut ve kapsamlarda ölçme imkânı tanımaktadır.

Türkiye örnekleminde geliştirilen pek çok üniversite aidiyet ölçeği bulunmaktadır:

Türkdoğan ve Duru (2012) tarafından geliştirilen Üniversite Öğrencileri Temel İhtiyaçlar Ölçeği, öğrencilerin Maslow ve Glasser’in kuramlarına dayalı temel ihtiyaçlarını ölçerken “sevgi ve aidiyet” ihtiyacını bir alt boyut olarak ele almaktadır. Ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik kanıtları, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi’nde öğrenim gören 671 lisans öğrencisinden elde edilen verilerle sunulmuştur. Ölçeğin en temel sınırlılıkları tek bir eğitim fakültesi örneklemiyle sınırlı kalması ve beş temel ihtiyacın karşılanma düzeyini sadece bireysel algı üzerinden değerlendirip kurumsal veya yapısal faktörlerin bu ihtiyaçlar üzerindeki etkisini doğrudan ölçen bir yapı sunmamasıdır.

Karaman (2013) tarafından doktora tez çalışmasında Üniversiteye Ait Olma Ölçeği (ÜAÖ) geliştirilmiştir. Ölçek; üniversite öğrencilerinin beklenti, motivasyon ve özdeşleşme düzeylerini ölçen 14 maddelik ve üç boyutlu bir yapıya sahiptir. Ölçeğin geliştirilme süreci yalnızca Ordu Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrenciler üzerinde yürütülmüş olup bu durum örneklemin sınırlılığı ortaya koymaktadır. Üniversitelerin dinamik yapısı ve psikososyal farklılıkları göz önüne alınarak ölçeğin farklı örneklemlerde düzenlenmesi gerekliliği bir sınırlılık olarak ortaya çıkmaktadır. Aidiyetin kampüs olanakları ve akademik başarı gibi diğer psikososyal ve fiziksel boyutlarının ölçek kapsamında alt boyut olarak ele alınmayıp dışsal değişkenler olarak değerlendirilmesi ölçeğin kapsamına ilişkin bir diğer sınırlılık olarak görülmektedir.

Türkiye örnekleminde üniversite aidiyetini ölçmek amacıyla geliştirilen güncel araçlardan biri de Arslan (2020b) tarafından literatüre kazandırılan Üniversite Aidiyet Ölçeği'dir (College Belongingness Questionnaire). Toplam 10 maddeden oluşan ve tek boyutlu bir yapı sergileyen bu ölçek, 4'lü Likert tipinde derecelendirilmekte olup öğrencilerin kampüs topluluğuna yönelik öznel kabul ve bağlılık algılarını genel bir puan üzerinden değerlendirmektedir. Ölçeğin 333 lisans öğrencisi üzerinde yürütülen geçerlik çalışmaları, tek faktörlü yapının verilerle iyi uyum sağladığını ortaya koymuştur. Ölçeğin geçerlik çalışması COVID-19 pandemisi döneminde yapılmıştır; bu durum öğrencilerin sosyal yalıtılmışlık ve aidiyet algılarını o döneme özgü koşullar altında yansıtmış olabilir.

Üniversite öğrencilerinin akademik süreçlere dahil olma ve aidiyet düzeylerini belirlemek amacıyla Kızılkaya ve Doğan (2022) tarafından literatüre kazandırılan Akademik Aidiyet Ölçeği; deste aktiflik/kaynak erişimi, akademisyenlerle etkileşim ve bilimsel/kültürel faaliyetlere dahil olma şeklinde isimlendirilen üç temel alt boyuttan meydana gelmektedir. Türkiye'deki bir kamu üniversitesinin 11 farklı fakülte, yüksekokul ve meslek yüksekokulunda öğrenim gören 882 son sınıf öğrencisi araştırmanın temel çalışma grubunu oluşturmuştur. Ölçek, aidiyetin özellikle davranışsal boyutuna odaklanmaktadır. Bu durum, aidiyetin daha derin psikolojik veya duyuşsal boyutlarını ölçmek isteyen araştırmacılar için kapsam sınırlılığı oluşturabilir.

Donnelly, Gabriel ve O'Connell (2023) tarafından geliştirilen Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu (Brief College Embeddedness Scale), öğrencilerin üniversitede kalma/üniversiteyi bırakma kararlarında onları kuruma bağlayan sosyal ve yapısal bağların etkisini ölçmeye çalışmaktadır. Ölçek, Mitchell ve ark. (2001) tarafından geliştirilen "Örgütsel Bağlılık" (Organizational Embeddedness) teorisinin yükseköğretim bağlamında incelenmesi fikrine dayanmaktadır. Çalışma grubu, ABD'de özel bir sanat üniversitesinde öğrenim gören 450 öğrenciden oluşmaktadır. Donnelly ve ark. (2023), bağlılık kavramını üç temel alt boyutta ele almışlardır. 5'li Likert tipi bir derecelendirme kullanılan (kesinlikle katılmıyorum - kesinlikle katılıyorum) ve toplamda 12 maddeden oluşan ölçek, öğrencilerin bağlantılarını(links), üniversiteye uyumunu(fit) ve fedakârlıklarını (sacrifice) ölçmektedir (Donnelly ve ark., 2023). Bağlantılar boyutu öğrencinin üniversitedeki diğer kişilerle (akademisyenler, personel, akranlar) ve kurum içi gruplarla olan sosyal ağlarının sayısı ve kalitesini; uyum boyutu öğrencinin kişisel değerlerinin, kariyer hedeflerinin ve yaşam tarzının üniversitenin sunduğu ortam ve kültürle ne kadar örtüştüğünü; fedakârlık boyutu ise öğrencinin üniversiteden ayrılması durumunda kaybedeceği maddi veya manevi avantajların (burslar, kurulan dostluklar, kazanılmış haklar) maliyetini ifade etmektedir.

Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu, yükseköğretim kurumlarında öğrenci tutundurma (retention) stratejilerinin geliştirilmesinde ve akademik sistemden kopma riski taşıyan öğrencilerin erken teşhis edilmesinde stratejik bir araç olarak kullanılabilir (Donnelly ve ark., 2023). Alan yazında, düşük aidiyet ve bağlılık hissinin üniversite eğitimindeki en temel problemlerden biri olan okul terki ve devamsızlık kararlarının en güçlü yordayıcısı olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda ölçek; üniversitede uygulanan oryantasyon, akran mentörlüğü

gibi programlarının etkililiğini üniversite yönetimi tarafından periyodik ve boylamsal olarak değerlendirme imkanı sunmaktadır. Akademik araştırmalar açısından Üniversite Bağlılık Ölçeği Kısa Formu, dezavantajlı öğrenci kitlelerinin kurumsal sisteme uyum süreçlerini ve kampüs ikliminin öğrencinin psikolojik iyi oluşu üzerindeki etkilerini inceleyen yapısal modellerde temel bir ölçüt olarak tercih edilebilir. Ayrıca, 12 maddelik yapısıyla katılımcı yorgunluğunu azaltarak veri kalitesini ve yanıt oranını artıran bu ölçme aracı, geniş örnekleme sahip tarama çalışmalarında zaman ve maliyet açısından pratik bir avantaj sağlamaktadır. Sonuç olarak bu araç, üniversite-kampüs ortamında sunulan akademik ve sosyal hizmetlerin niteliğini artırmaya yönelik yönetsel kararlar ve psikolojik danışma hizmetleri için bilimsel bir dayanak oluşturmaktadır (Donnelly ve ark., 2023).

Alan yazındaki mevcut ölçme araçları (PSSM, CBQ vb.) ağırlıklı olarak öğrencinin duygusal tatminine ve psikolojik üyelik algısına odaklanırken; kurumsal bağların yapısal boyutunu, yani sosyal ağlar, kurumsal uyum ve ayrılma maliyetini bir bütün olarak ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir (Donnelly ve ark., 2023). Bu noktada, Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin kurumsal bağlılığını çok boyutlu olarak ele alan, kısa ve güncel bir ölçme aracının eksikliği temel bir boşluk olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kültürel bağlam açısından değerlendirildiğinde, kolektif bir yapıya sahip olan Türk toplumunda öğrencilerin üniversiteye tutunma dinamiklerinin, özellikle sosyal bağlantılar ve kurumsal aidiyet için gösterilen fedakarlık boyutu açısından Batı literatüründeki bireysel odaklı modellerden farklılaşabileceği öngörülmektedir (Arslan, 2021; Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2005). Bu özgün dinamiklerin Türk yükseköğretim örneğinde ampirik olarak test edilmesi, yerel literatürün zenginleşmesi açısından kritik bir gerekliliktir.

Son olarak, Türkiye'de yaygın kullanılan AHÖ (26 madde), UBQ (24 madde) veya Akademik Aidiyet Ölçeği (25 madde) gibi araçların görece uzun olması, geniş örneklemlerle saha uygulamalarında katılımcı yorgunluğuna yol açabilmekte ve veri kalitesini olumsuz etkileyebilmektedir (Ay ve Ekşi, 2024; Li, 2023). Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu, 12 maddelik kompakt yapısıyla uygulama kolaylığı sağlayarak bu yönetsel zorlukları aşmakta; hem hızlı değerlendirme imkânı sunması hem de yapısal bağları kapsamaması nedeniyle bu araştırma için uygun araç olarak seçilmiştir.

Bu araştırmanın temel problemi, üniversite öğrencilerinin kurumsal bağlılıklarını ölçmeyi amaçlayan Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun (Donnelly ve ark., 2023) kültürel dinamikler ve Türkiye'deki yükseköğretim bağlamı dikkate alınarak Türkçeye uyarlanması, geçerlik ve güvenirlik düzeylerinin incelenmesidir.

2. YÖNTEM

Yürütülen araştırma, bir ölçek uyarlama çalışmasıdır. Bu bölümde araştırmanın amacına uygun olarak örnekleme, veri toplama araçlarına ve ölçek uyarlama sürecindeki diğer işlemlere yer verilmiştir.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmaya 18-59 yaş aralığında ($\bar{x}$ = 22,58, SD=4,51) toplam 290 yetişkin katılmıştır. Araştırmaya katılanların %69,3'ü kadın (n = 201) ve %30,7'si erkektir (n= 89). Ölçüt bağıntılı geçerlik analizi kapsamında bu gruba ek olarak %77,8'i kadın (n=35), %22,2'si erkek (n=10) olmak üzere 45 kişilik bağımsız bir örneklem araştırmaya dâhil edilmiştir. Böylece çalışmanın farklı analizlerinde toplam 335 katılımcıdan gelen veriler kullanılmıştır. Örneklem seçiminde uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Katılımcıların seçiminde yükseköğrenim (ön lisans, lisans ve lisansüstü) öğrencisi olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Veriler Google Form aracılığıyla çevrim içi olarak toplanmıştır ve ölçeğin doldurulması ortalama beş dakika sürmektedir.

2.2. Veri Toplama Araçları

Üniversiteye Bağlılık Ölçeği-Kısa Form(The Brief College Embeddedness Scale)

Donnelly ve ark. (2023) tarafından geliştirilen ölçek, üniversite öğrencilerinin akademik başarısı ve kurumda kalma niyetlerini açıklayan bir yapı olan bağlılık düzeylerini belirlemek amacıyla tasarlanmıştır. Başlangıçta 43 maddelik geniş bir havuzdan türetilen ve 35 maddelik bir ara formun ardından nihai hale getirilen ölçek, toplam 12 maddeden oluşmaktadır. Ölçek, bölüm ve Üniversite olmak üzere 2 alt faktörde "uyum", "bağlar" ve "fedakârlık" boyutlarını kapsamaktadır. Maddeler, "1 = Kesinlikle Katılmıyorum" ile "5 = Kesinlikle Katılıyorum" arasında değişen 5'li Likert tipinde derecelendirilmektedir. Ölçekten alınan toplam puanın yüksek olması, öğrencinin üniversiteye bağlılık seviyesinin yüksek olduğunu gösterir. Ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla gerçekleştirilen Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) sonuçlarına göre tek faktörlü model başlangıçta zayıf uyum sergilemiş; üniversite aidiyeti alt faktörü maddeleri arasına üç hata kovaryans terimi eklenmesiyle model kabul edilebilir uyum sağlanmıştır [$\chi^2(6) = 16.46$, $p = .01$; CFI = .99; RMSEA = .06; SRMR = .03]. İki faktörlü modelde ise uyum indekslerinin kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmüştür [$\chi^2(8) = 25.88$, $p = .001$; CFI = .98; RMSEA = .07; SRMR = .04]. İki alt faktör arasındaki korelasyon $r = .56$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç güvenirliğini incelemek için hesaplanan Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .84$, McDonald omega değeri ise $\omega = .83$ olarak raporlanmıştır (Donnelly ve ark., 2023).

Bu bulgular, ölçeğin alt faktörler bazında puanlanabileceği gibi, üniversiteye bağlılığı bütüncül olarak temsil eden toplam puan üzerinden de geçerli ve güvenilir bir şekilde kullanılabileceğini kanıtlamaktadır.

Kısa Üniversite Aidiyet Ölçeği (Short College Belonging Scale)

Li (2023) tarafından geliştirilen ölçek, üniversite öğrencilerinin kurumlara yönelik aidiyet duygusunu ölçmek amacıyla tasarlanmış kısa bir ölçme aracıdır. Ölçeğin Türkçeye uyarlaması Ay ve Ekşi (2024) tarafından gerçekleştirilmiştir. Biri ters madde olmak üzere toplam 4 maddeden oluşan ölçek, tek faktörlü bir yapıya sahiptir. 5'li Likert tipinde hazırlanan ölçeğin

orijinal formunun iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .91$ olarak raporlanmıştır. Ölçekten alınan puanın yüksek olması, katılımcının üniversiteye yüksek aidiyet gösterdiği anlamına gelmektedir. Türkçe uyarlama çalışmasında ise ölçeğin yapı geçerliği doğrulanmış ve iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .85$ olarak hesaplanmıştır. Türkçe uyarlama çalışmasında ise ölçeğin Cronbach's alpha iç tutarlılık katsayısı $\alpha = .85$ olarak hesaplanmış ve yapı geçerliğini test etmek amacıyla yapılan DFA sonucunda mükemmel uyum değerleri (GFI=.997, CFI=1.000, AGFI=.983, RMSEA=.000) elde edilmiştir. Ayrıca ölçüt bağıntılı geçerlik analizlerinde Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği'nin "aidiyet" boyutu ile kurulan pozitif yönlü anlamlı ilişki .70 düzeyinde pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunarak ölçeğin geçerliği doğrulanmıştır (Ay ve Ekşi, 2024).

Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği (Psychological Sense of School Membership Scale - PSSM)

Goodenow (1993) tarafından öğrencilerin okul üyeliği ve kabul edilme algılarını ölçmek amacıyla geliştirilen Psikolojik Okul Üyeliği Ölçeği'nin üniversite örneklemine yönelik Türkçe uyarlaması Alkan (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Toplam 18 maddeden oluşan ölçek; “öğretim üyeleri tarafından kabul”, “aidiyet” ve “öğrenciler tarafından kabul” olmak üzere üç alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li Likert tipinde (1 = *Hiç Katılmıyorum*, 5 = *Tamamen Katılıyorum*) derecelendirilen ölçekten alınan yüksek puan okul aidiyetinin göstergesidir. Ölçeği uyarlama çalışmasında genel iç tutarlılık katsayısı .84; alt boyutların güvenirlik değerleri ise .70 ile .76 arasında saptanmıştır. Yapı geçerliği kapsamında uygulanan DFA sonuçları, üç faktörlü yapının verilerle kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığını doğrulamıştır ($\chi^2/df = 1.397$, CFI = .96, RMSEA = .041). Ayrıca ölçeğin geçerliği; yalnızlık ve üniversiteyi bırakma niyeti ile negatif, üniversite memnuniyet düzeyi ile pozitif yönlü anlamlı ilişkiler aracılığıyla desteklenmiştir (Alkan, 2016).

2.3. İşlem

Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formunun Türkçeye uyarlanabilmesi için öncelikle ölçeğin sorumlu yazarı Donnelly' den e posta yoluyla resmi izin alınmıştır. İzin sürecinin ardından ölçek maddeleri İngilizce ve Türkçe dillerinde yetkin beş bağımsız uzman tarafından Türkçeye çevrilmiştir. Elde edilen çeviriler beş kişilik panel grubu oluşturularak değerlendirilmiş ve her bir maddenin Türkçe kullanımdaki en anlamlı haline karar verilmiştir. İçerik ve anlam olarak değerlendirilen maddeler sentezlenerek Türkçe taslak form oluşturulmuştur. Oluşturulan bu taslak orijinal formu görmemiş olan bağımsız 3 dil uzmanı tarafından İngilizceye geri çevrilmiştir. Geri çeviriyle elde edilmiş İngilizce maddeler ile ölçeğin orijinalindeki maddeler karşılaştırılarak içerik ve anlam bakımından paralellikleri değerlendirilmiştir. Türkçe ifadelerin, cümle yapılarının doğruluğu açısından 2 Türk dili uzmanından görüş alınmıştır. Taslak formun anlaşılabilirliğini test etmek için 10 kişilik katılımcı grubuyla pilot çalışma yapılmıştır. Pilot uygulamadan gelen dönütler sonrasında alan uzmanından geri dönüt alınarak ölçek nihai haline getirilmiştir. Tüm süreç boyunca, bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur. Katılımcılara sosyal medya platformları, iletişim araçları (Telegram, WhatsApp) ve saha çalışması ile ulaşılmıştır. Çalışma katılımcıların onam formunu onaylamasıyla, gönüllülük esasına dayalı olarak ve gizlilik esas alınarak yürütülmüştür.

3. BULGULAR

Bu bölümde Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun Türkçe uyarlama sürecine ilişkin yapı geçerliği, ölçüt bağıntılı geçerlik ve güvenirlik analizlerine ait istatistiksel bulgular sunulmaktadır.

3.1. Yapı Geçerliği

DFA, ölçek uyarlama sürecinde ölçeğin gizil yapısını, boyutlarını ve madde-faktör ilişkilerini doğrulayarak yapı geçerliğine ilişkin en güçlü kanıtları ortaya koyan istatistiksel analizler arasında yer almaktadır (Brown, 2015). Bu çalışmada ölçeğin kuramsal yapısı, alt boyutları ve psikometrik özellikleri Donnelly ve ark. (2023) tarafından özgün kültürde kapsamlı biçimde belirlenmiş olduğundan, DFA aracılığıyla söz konusu yapının Türk kültüründen elde edilen verilerle ne ölçüde uyduğu değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmada Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun tek ve iki faktörlü yapısı, maddelerinin alt faktörlere uygunluğu, faktör yüklerinin anlamlılık düzeyi iki aşamada incelenmiştir. Analizlerde .32 ve üzeri faktör yüklerinin modele anlamlı yüklendiği kabul edilmiştir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Model uyumunu değerlendirmek amacıyla CFI, TLI, RMSEA ve SRMR uyum indeksleri hesaplanmıştır.

İlk aşamada 12 maddenin tek bir gizil değişken altında toplandığı tek faktörlü model test edilmiş; elde edilen uyum indekslerinin kabul edilebilir sınırların belirgin biçimde altında kaldığı görülmüştür [$\chi^2(54) = 653, p < .001$; CFI = .697; TLI = .629; SRMR = .111; RMSEA = .196, %90 GA [.182, .209]]. Tek faktörlü model için hesaplanan modifikasyon indeksleri incelendiğinde, en yüksek değer madde 11 ile madde 12 arasında ($MI_1 = 142.11$), ardından madde 9 ile madde 10 arasında ($MI_2 = 127.37$) ve son olarak madde 1 ile madde 2 arasında ($MI_3 = 85.90$) olduğu görülmüştür. Bu doğrultuda modifikasyonlar sırasıyla uygulanmış; ancak yapılan iyileştirmelere karşın tek faktörlü modelin kabul edilebilir uyum sergilemediği görülmüştür [$\chi^2(53) = 531, p < .001$; CFI = .758; TLI = .699; SRMR = .098; RMSEA = .176, %90 GA [.163, .190]]. Tek faktörlü yapının model uyum indekslerine dair bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Çizelge 1. Tek faktörlü modele ait doğruluyacı faktör analizine ait uyum indeksleri

Model	χ^2	df	CFI	TLI	SRMR	RMSEA
Kabul Edilebilir Uyum İndeksleri			$\geq .90$	$\geq .90$	$\leq .10$	$\leq .08$
Tek Faktörlü Yapı	653	54	.697	.629	.111	.196
Modifikasyon Sonrası Tek Faktörlü Yapı	531	53	.758	.699	.098	.176

Çizelge 1'de tek faktörlü yapıya ait uyum indeksi değerleri verilmiştir. Hu ve Bentler (1999) ile Kline (2011) esas alınarak belirlenen uyum indeksi değerleri esas alınmıştır. Tek faktörlü yapının hiçbir uyum indeksi değerinin kabul edilebilir düzeyi karşılamadığı görülmektedir.

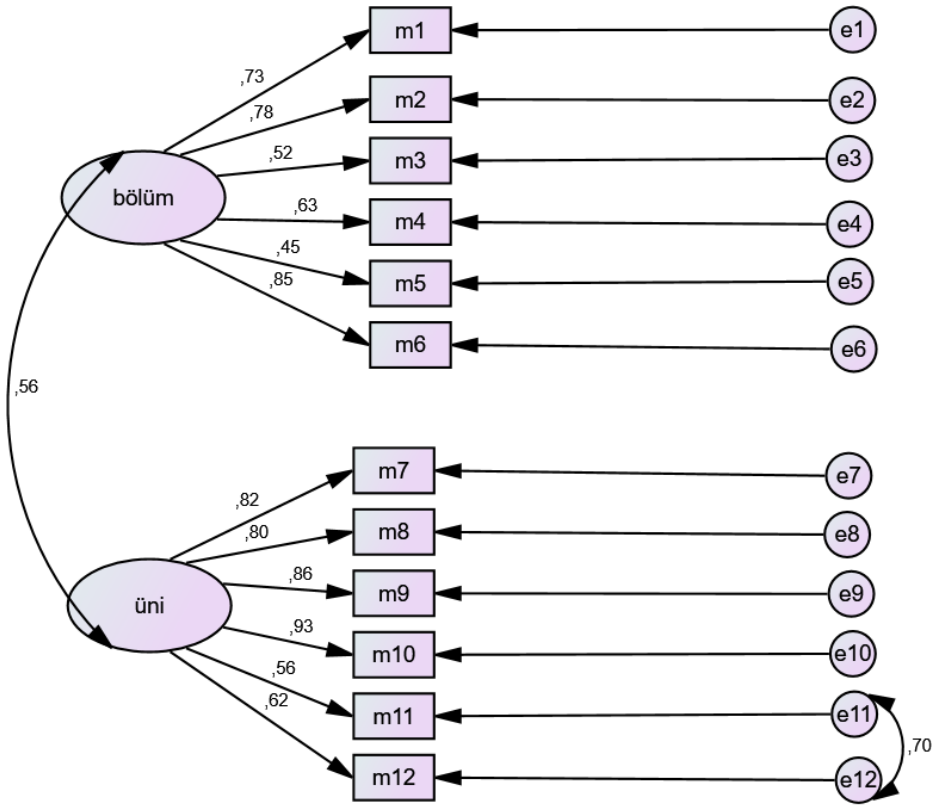
İkinci aşamada, orijinal ölçeğin bölüm ve üniversite aidiyeti olarak ayrılan iki faktörlü modeli test edilmiştir. İki faktörlü modelin de yetersiz uyum sergilediği görülmüş [$\chi^2(53) = 318, p < .001$; CFI = .866; TLI = .833; SRMR = .066; RMSEA = .131]; ardından modifikasyon indeksleri incelenerek en yüksek değere sahip madde 11 ile madde 12'ye ait hata terimleri serbest bırakılmıştır. Modifikasyon sonucunda iki faktörlü modelin veriye kabul edilebilir düzeyde uyum sağladığı saptanmıştır [$\chi^2(52) = 133, p < .001$; CFI = .959; TLI = .948; SRMR = .060; RMSEA = .073, %90 GA [.058, .089]]. İki faktör arasındaki korelasyon ($r = .561, p < .001$) olarak bulunmuştur. Madde 11 ve madde 12'nin aynı faktör altında yer alması ve içerik bakımından paralel olması modifikasyon yapılması için uyum olan teorik zemini oluşturmuştur. Yapılan modifikasyon sonrası ölçeğin nihai formu elde edilmiştir. Üniversiteye Bağlılık Ölçeği'nin iki faktörlü modeline ait uyum indeksleri Tablo 2'de karşılaştırmalı olarak sunulmuştur.

Çizelge 2. İki faktörlü modele ait doğrulayıcı faktör analizine ait uyum indeksleri

Model	χ^2	df	CFI	TLI	SRMR	RMSEA
İyi Uyum İndeksleri			$\geq .95$	$\geq .95$	$\leq .05$	$\leq .05$
Kabul Edilebilir Uyum İndeksleri			$\geq .90$	$\geq .90$	$\leq .10$	$\leq .08$
Modifikasyon Sonrası İki Faktörlü Yapı	133	52	.959	.948	.060	.073

Tablo 2 incelendiğinde, modifikasyon sonrası iki faktörlü yapıya ait tüm uyum indeksi değerlerinin kabul edilebilir düzeyin üzerinde olduğu görülmektedir. CFI ve TLI değerleri iyi uyum kriterini karşılarken, SRMR ve RMSEA değerleri de kabul edilebilir sınırlar içinde kalmaktadır. Bu bulgular doğrultusunda iki faktörlü yapının veriye uygun olduğu saptanmıştır (Hu ve Bentler, 1999; Kline, 2011). Şekil 1'de Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun doğrulayıcı faktör analizi diyagramı sunulmuştur.

Şekil 1. Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun doğrulayıcı faktör analizi diyagramı

Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun doğrulayıcı faktör analizi diyagramının sunulduğu Şekil 1 incelendiğinde bölüm aidiyeti faktörüne ait maddelerin yüklerinin .45 ile .85 arasında; üniversite aidiyeti faktörüne ait maddelerin yüklerinin ise .56 ile .93 arasında değiştiği görülmektedir. Tüm maddelerin, ölçtükleri yapı ile anlamlı düzeyde ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Elde edilen verilere göre maddeler, ölçeğin yapı geçerliğini sağlamaktadır. Ölçeğin maddeleri Ek 1'de sunulmuştur.

3.2. Ölçüt Bağıntılı Geçerlik

Ölçüt bağıntılı geçerlik, geliştirilen ya da uyarlanan ölçeğin, aynı ya da benzer yapıyı ölçtüğü bilinen başka bir ölçekle olan korelasyonunun incelenmesine dayanan geçerlik türüdür (Büyüköztürk, 2018). Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun ölçüt bağıntılı geçerliğini test etmek amacıyla bağımsız 45 kişilik alt örnekleme Kısa Üniversite Aidiyet Ölçeği (Ay ve Ekşi, 2024; Li, 2023) ile Üniversiteye Aidiyet Duygusu Ölçeği (PSSM; Goodenow, 1993; Alkan, 2016) ile arasındaki korelasyonlar, Pearson korelasyon analizi ile değerlendirilmiştir.

Kısa Üniversite Aidiyet Ölçeği (Ay ve Ekşi, 2024; Li, 2023) ile yapılan analizde ölçekler arasında pozitif ve yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($r = .752, p < .001$). Üniversiteye Aidiyet Duygusu Ölçeği (PSSM; Goodenow, 1993; Alkan, 2016) ile de yüksek düzeyde anlamlı pozitif ilişki saptanmıştır ($r = .718, p < .001$). Ölçüt bağıntılı geçerliğe ilişkin korelasyon değerleri Çizelge 3'te sunulmaktadır.

Çizelge 3. Ölçüt Bağıntılı Ölçekler Pearson Korelasyon Analizi

Değişkenler	1	2	3
1. Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu	1	----	----
2. Kısa Üniversite Aidiyet Ölçeği	.752**	1	----
3. Üniversiteye Aidiyet Duygusu Ölçeği	.718**	----	1

** $p < .01$

Çizelge 3 incelendiğinde Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu ile Kısa Üniversite Aidiyet Ölçeği ve Üniversiteye Aidiyet Duygusu Ölçeği ile anlamlı ve yüksek düzeyde ilişkili olduğu sonucuna varılmaktadır. Elde edilen bulgular, ölçeğin üniversiteye aidiyet ve bağlılık kavramlarını geçerli biçimde ölçtüğünü ve ölçüt bağıntılı geçerlik açısından güçlü kanıtlar sunduğunu göstermektedir.

3.3. Güvenirlik

Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemek amacıyla Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Cronbach alfa güvenirlilik katsayısının .70 ve üzerinde olması yeterli güvenirlilik için kabul edilebilir sınır olarak değerlendirilmektedir (Büyüköztürk, 2018; Nunnally, 1978). Ölçeğin bölüm aidiyeti faktörü için $\alpha = .81$ ve üniversite aidiyet faktörü için $\alpha = .90$ olarak hesaplanmıştır. Elde edilen bu değerler, yüksek düzeyde iç tutarlılığa işaret etmektedir. Ayrıca ölçeğin tamamına ait Cronbach alfa değeri $\alpha = .89$ olarak hesaplanmış olup bu değer de yüksek düzeyde iç tutarlılığa işaret etmektedir (Büyüköztürk, 2018; Nunnally, 1978).

Ölçeğin madde analizi kapsamında madde- toplam korelasyonu katsayıları incelenmiştir. Analiz sonucunda, maddelerin toplam puanla olan korelasyon değerlerinin .381 ile .777 arasında değişmektedir. Alan yazında madde-toplam korelasyon katsayısı için kabul edilen .30 alt sınırının tüm maddeler tarafından güçlü bir şekilde aşıldığı saptanmıştır (Büyüköztürk, 2018). Madde çıkarıldığında elde edilen güvenirlilik değerleri incelendiğinde herhangi bir maddenin ölçekten çıkarılmasının ölçeğin genel güvenirliliğini anlamlı düzeyde artırmayacağı görülmüştür. Bu bulgular doğrultusunda, 12 maddelik orijinal yapı korunmuştur.

4. GENEL DEĞERLENDİRME VE SONUÇ

Bu çalışmada, Donnelly ve ark. (2023) tarafından geliştirilen Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun (The Brief College Embeddedness Scale) Türkçeye uyarlanması ve psikometrik

özelliklerinin Türk üniversite öğrencileri üzerinde sınanması amaçlanmıştır. Elde edilen bulgular, ölçeğin Türk kültüründe geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanılabileceğine dair önemli kanıtlar sunmaktadır.

Yapı geçerliğine ilişkin bulgular, ölçeğin orijinalinde önerilen tek faktörlü yapının Türk örnekleminde kabul edilebilir uyum sergilemediğini ortaya koymuştur. Bu durum, alan yazında sıkça rastlanan bir olgu olup ölçme araçlarının kültürler arası uyarlanma süreçlerinde yapısal farklılaşmaların gözlemlenebileceğine dikkat çekmektedir (Van de Vijver ve Leung, 2021). İki faktörlü modelde madde 11 ve 12'nin hata terimleri serbest bırakıldıktan sonra kabul edilebilir uyum elde edilmiştir [$\chi^2(52) = 133, p < .001$; CFI = .959; TLI = .948; RMSEA = .073]. Bu maddelerin hem anlam hem de içerik bakımından benzerlik taşıdığı değerlendirildiğinde, hata kovaryansının teorik açıdan da savunulabilir olduğu görülmektedir.

Ölçüt bağıntılı geçerlik bulguları, Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun hem Kısa Üniversite Aidiyet Ölçeği ($r = .752, p < .001$) hem de Üniversiteye Aidiyet Duygusu Ölçeği ($r = .718, p < .001$) ile yüksek düzeyde anlamlı ilişki içinde olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin ölçmeyi amaçladığı yapıyı geçerli biçimde temsil ettiğine işaret etmektedir.

Güvenirlilik bulguları da ölçeğin psikometrik açıdan sağlam bir yapıya sahip olduğunu doğrulamaktadır. Bölüm aidiyeti alt faktörü için hesaplanan Cronbach alfa değeri $\alpha = .81$, üniversite aidiyeti alt faktörü için $\alpha = .90$ ve ölçeğin tamamı için $\alpha = .89$ olarak bulunmuş; tüm değerler yüksek iç tutarlılık düzeyine karşılık gelmektedir (Büyüköztürk, 2018; Nunnally, 1978). Madde-toplam korelasyon katsayılarının .381 ile .777 arasında seyretmesi, tüm maddelerin ölçtükleri gizil yapıyla güçlü ve anlamlı ilişki içinde olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgular, benzer ölçek uyarlama çalışmalarıyla da örtüşmektedir.

Uyarlanan Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu; bağlantılar, uyum ve fedakârlık boyutları aracılığıyla söz konusu boşlukları gidermekte ve aidiyeti salt öznel bir kabul hissinin ötesinde, sosyal ve yapısal bağların bütünsel bir toplamı olarak çok boyutlu biçimde ölçmektedir.

Giriş bölümünde de vurgulandığı üzere, kolektif bir toplumsal yapıya sahip Türk kültüründe öğrencilerin kuruma tutunma dinamiklerinin, özellikle sosyal bağlantılar ve fedakârlık boyutları bakımından Batı literatürünün bireyci modellerinden farklılaşabileceği öngörülmekteydi (Arslan, 2021; Kağıtçıbaşı ve Ataca, 2005). Nitekim iki faktörlü yapının, bölüm ve üniversite aidiyeti olarak birbirinden ayrışması; Türk öğrencilerin bölüm düzeyindeki küçük topluluk bağlarını üniversite genelindeki kurumsal kimlik algısından farklı biçimde deneyimleyebileceğine işaret etmekte ve bu durumun sosyokültürel açıdan anlamlı bir farklılaşmayı yansıttığı düşünülmektedir.

Pratik katkılar açısından değerlendirildiğinde; bölüm ve üniversite aidiyeti olarak ayrışan iki alt faktörü ayrı ayrı puanlanabilmesi, üniversite yöneticilerine ve psikolojik danışmanlara kurumsal müdahaleleri hangi düzeyde yoğunlaştırmaları gerektiğine dair somut ve eylem odaklı bilgi sağlamaktadır. Üniversite aidiyetinin yaşam doyumunu ve öz-yeterliği artırırken yalnızlık ile depresyona karşı koruyucu bir psikososyal kalkan işlevi gördüğü düşünüldüğünde (Arslan, 2021; Mellor ve ark., 2008), bu ölçeğin psikolojik danışma merkezlerinde kurumsal bağ riski taşıyan öğrencilerin erken tespitinde stratejik bir araç olarak kullanılabileceği öngörülmektedir.

Bu çalışmanın bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Ölçüt bağıntılı geçerlik analizlerinin görece küçük bir alt örneklem üzerinde ($n = 45$) yürütülmüş olması, elde edilen korelasyon katsayılarının örneklem dalgalanmasına karşı duyarlılığını artırmakta ve bulguların güçlülüğünü sınırlandırmaktadır; bu nedenle söz konusu bulguların daha geniş örneklemlele doğrulanması önerilmektedir. Örneklemün uygun örnekleme yöntemiyle ve ağırlıklı olarak kadın katılımcılardan oluşması, bulguların genellenebilirliğini kısıtlamaktadır. Bunun yanı sıra, boylamsal bir tasarımın benimsenmemiş olması nedeniyle ölçeğin zamana bağılı ölçme değişmezliği incelenememiştir. Gelecek araştırmalarda farklı üniversite ve coğrafi bölgelerden daha geniş ve temsili örneklemlele ölçme değişmezliği çalışmalarının yürütülmesi, ölçeğin psikometrik kanıtlarının pekiştirilmesi açısından önem taşımaktadır.

Sonuç olarak bu çalışma, Üniversiteye Bağlılık Ölçeği Kısa Formu'nun Türk üniversite öğrencileri için geçerli, güvenilir ve kısa bir ölçme aracı olduğunu ortaya koymaktadır. Ölçeğin kurumsal bağı çok boyutlu ölçmesi, alan yazındaki mevcut araçların duygusal ve psikolojik üyelik algısı üzerindeki tek boyutlu odağını önemli ölçüde tamamlamaktadır. Elde edilen bulgular, Türk yükseköğretim bağlamında öğrenci tutundurma stratejilerinin geliştirilmesine, üniversite oryantasyon ve akran mentörlüğü programlarının etkililiğinin değerlendirilmesine ve aidiyetle ilişkili psikososyal yapıların boylamsal olarak izlenmesine katkı sağlayacak bilimsel bir dayanak oluşturmaktadır.

KAYNAKÇA

- Adler, A. (1929). *The practice and the theory of individual psychology*. Routledge and Kegan Paul.
- Akpınar, O., & Öz, F. S. (2013). Gerçeklik terapisi: Özellikler, temel kavramlar, tedavi, uygulama ve değerlendirme. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 12(43), 1–22.
- Alkan, N. (2016). Psychological sense of university membership: An adaptation study of the PSSM scale for Turkish university students. *The Journal of Psychology*, 150(4), 431–449. <https://doi.org/10.1080/00223980.2015.1087373>
- Arslan, G. (2020b). Loneliness, college belongingness, subjective vitality, and psychological adjustment during coronavirus pandemic: Development of the College Belongingness Questionnaire. *Journal of Positive School Psychology*, 5(1), 17–31. <https://doi.org/10.47602/jpsp.v5i1.240>
- Arslan, G. (2021). School belongingness, well-being, and mental health among adolescents: Exploring the role of loneliness. *Australian Journal of Psychology*, 73(1), 70–80. <https://doi.org/10.1080/00049530.2021.1904499>
- Arslan, G., & Duru, E. (2017). Initial development and validation of the School Belongingness Scale. *Child Indicators Research*, 10(4), 1043–1058. <https://doi.org/10.1007/s12187-016-9414-y>

- Avcı, M. (2023). Belongingness, social connectedness, and life satisfaction in college students after COVID-19 pandemic. *Journal of Happiness and Health*, 3(2), 23–36.
<https://doi.org/10.47602/johah.v3i2.43>
- Ay, T. & Ekşi, H., (2024, 25-27 Haziran). Kısa Üniversite Aidiyet Ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ankara International Congress on Scientific Research-X*, Ankara, Türkiye.
- Baumeister, R. F., & Leary, M. R. (1995). The need to belong: Desire for interpersonal attachments as a fundamental human motivation. *Psychological Bulletin*, 117(3), 497–529.
- Brown, T. A. (2015). *Confirmatory factor analysis for applied research* (2nd ed.). Guilford Press.
- Büyüköztürk, Ş. (2018). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni, SPSS uygulamaları ve yorum* (24. baskı). Pegem Akademi.
- Canlas, A. L., & Williams, M. R. (2022). Meeting belongingness needs: An inclusive leadership practitioner's approach. *Advances in Developing Human Resources*, 24(4), 225–241.
- Corey, G. (2015). *Psikolojik danışma, psikoterapi: Kuram ve uygulamaları* (8. baskı). Mentis Yayınları.
- Çivitci, A. (2014). Üniversite doyumunu ve aidiyeti ile benlik saygısı ve olumlu duygulanım arasındaki ilişkiler: Bir düzenleyici değişken analizi. *Yükseköğretim Dergisi*, 4(2), 102–109. <https://doi.org/10.2399/yod.14.012>
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The “what” and “why” of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.
- Donnelly, M. G., Gabriel, S. A., & O'Connell, D. J. (2023). Measuring student embeddedness: development and validation of the Brief College Embeddedness Scale. *Journal of College Student Retention: Research, Theory & Practice*. Advance online publication. <https://doi.org/10.1177/15210251231217094>
- Duru, E. (2015). Genel aidiyet ölçeğinin psikometrik özellikleri: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(44), 37–47.
- Finn, J. D. (1993). *School engagement and students at risk*. National Center for Education Statistics.

- Fredricks, J. A., Blumenfeld, P. C., & Paris, A. H. (2004). School engagement: Potential of the concept, state of the evidence. *Review of Educational Research*, 74(1), 59–109. <https://doi.org/10.3102/00346543074001059>
- Goodenow, C. (1993). The psychological sense of school membership among adolescents: Scale development and educational correlates. *Psychology in the Schools*, 30(1), 79–90.
- Günüç, S., & Kuzu, A. (2014). Factors influencing student engagement and the role of technology in student engagement in higher education: Campus-class-technology theory. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 5(4), 86–113. <https://doi.org/10.17569/tojqi.44261>
- Hill, L. H. (2006). Sense of belonging as connectedness, American Indian worldview, and mental health. *Archives of Psychiatric Nursing*, 20(5), 210–216. <https://doi.org/10.1016/j.apnu.2006.04.003>
- Hu, L., & Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis. *Structural Equation Modeling*, 6(1), 1–55. <https://doi.org/10.1080/10705519909540118>
- Kağıtçıbaşı, C., & Ataca, B. (2005). Value of children and family change: A three-decade portrait from Turkey. *Applied Psychology*, 54(3), 317–337. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2005.00213.x>
- Karaman, Ö. (2013). Öğrencilerin öğrenim gördükleri üniversiteye ait olma gereksinimlerinin incelenmesi [Doktora tezi, İnönü Üniversitesi].
- Kızılkaya, H., & Doğan, İ. (2022). Üniversite öğrencilerine yönelik akademik aidiyet ölçeğinin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 12(1), 60–68. <https://doi.org/10.5961/higheredusci.954289>
- Kline, R. B. (2011). *Principles and practice of structural equation modeling* (3rd ed.). Guilford Press.
- Li, K. C., (2023). *Development and validation of a Short Scale of College Belonging* [Master's thesis, Wake Forest University].
- Malone, G. P., Pillow, D. R., & Osman, A. (2012). The General Belongingness Scale (GBS): Assessing achieved belongingness. *Personality and Individual Differences*, 52(3), 311–316. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2011.10.027>
- Maroco, J., Maroco, A. L., Campos, J. A. D. B., & Fredricks, J. A. (2016). University student's engagement: development of the University Student Engagement Inventory

(USEI). *Psicologia: Reflexão e Crítica*, 29(1). <https://doi.org/10.1186/s41155-016-0042-8>

Maslow, A. H. (1954). *Motivation and personality*. Harper and Row.

McMillan, D. W., & Chavis, D. M. (1986). Sense of community: A definition and theory. *Journal of Community Psychology*, 14(1), 6–23. [https://doi.org/10.1002/1520-6629\(198601\)14:1](https://doi.org/10.1002/1520-6629(198601)14:1)

Meehan, C., & Howells, K. (2019). In search of the feeling of ‘belonging’ in higher education: Undergraduate students’ transition into higher education. *Journal of Further and Higher Education*, 43(10), 1376–1390. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2018.1490702>

Mellor, D., Stokes, M., Firth, L., Hayashi, Y., & Cummins, R. (2008). Need for belonging, relationship satisfaction, loneliness, and life satisfaction. *Personality and Individual Differences*, 45(3), 213–218. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2008.03.020>

Mitchell, T. R., Holtom, B. C., Lee, T. W., Sablinski, C. J., & Erez, M. (2001). Why people stay: Using job embeddedness to predict voluntary turnover. *Academy of Management Journal*, 44(6), 1102–1121. <https://doi.org/10.5465/3069391>

Nunnally, J. C. (1978). *Psychometric theory* (2nd ed.). McGraw-Hill.

Tabachnick, B. G., & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th ed.). Pearson.

Pace, C. R. (1984). *Measuring the quality of college student experiences: An inventory of undergraduate activities and intellectual outcomes*. Higher Education Research Institute, University of California.

Sarı, M. (2012). Sense of school belonging among elementary school students. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 41(1), 1–11.

Sevinç Tuhanioğlu, S., & Gizir, C. A. (2019). Aidiyet hissi ölçeğinin Türkçe uyarlaması: Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları. *HAYEF: Journal of Education*, 16(1), 1–18. <https://doi.org/10.26650/hayef.2019.19002>

Sun, J. C., & Rueda, R. (2012). Situational interest, computer self-efficacy and self-regulation: Their impact on student engagement in distance education. *British Journal of Educational Technology*, 43(2), 191–204. <https://doi.org/10.1111/j.1467-8535.2010.01157.x>

- Türkdoğan, T., & Duru, E. (2012). Üniversite Öğrencileri Temel İhtiyaçlar Ölçeği'nin (ÜÖTiÖ) Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31, 81–89.
- Van de Vijver, F. J., & Leung, K. (2021). *Methods and data analysis for cross cultural research* (2nd edition). Cambridge University Press.
- Zhoc, K. C., Li, J. C., & Webster, B. J. (2019). New evidence on the link between student engagement and outcomes: A multi-dimensional field study. *Higher Education Research & Development*, 38(2), 402–417.
<https://doi.org/10.1080/07294360.2018.1531231>

Ek 1. Ölçek Maddeleri

1. Hayalim, bölümümle doğrudan ilişkili bir kariyer sürdürmektir.
2. Bölümüm, benim gibi düşünen insanlar için en uygun olandır.
3. Bölümümdeki diğer öğrenciler bana benzerdir.
4. Bölümümdeki öğretim elemanları, bölümüme devam etmem konusunda bana ilham verir.
5. Bölümümün iş olanakları iyidir.
6. Bu bölümde öğrenim görüyor olmak kendimi iyi hissettirir.
7. Kendimi bu üniversiteye bağlı hissediyorum.
8. Bu üniversiteye uyum sağladığımı hissediyorum.
9. Bu üniversitedeki öğrenci hayatının içindeyim.
10. Kendimi bu üniversite topluluğun bir parçası olarak hissediyorum.
11. Bu üniversiteden ayrılırsam çok şey kaybedeceğimi düşünürüm.
12. Bu üniversiteden ayrılmak benim için zor olurdu.